



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS



Julkistustilaisuus 13.3.2024

**VARHAISKASVATUKSEN KOULUTUS
SUOMESSA 2023:
Arviointi koulutuksen tilasta ja
kehittämistarpeista**

Tervetuloa! Aloitamme klo 12.00

Varmistathan, että kamera ja mikrofoni ovat pois päältä. Esityksen aikana voit kirjoittaa kysymyksiä chat-kenttään tai pyytää puheenvuoroa tulosesitysten lopussa.

Tilaisuus tallennetaan osittain.

Julkistustilaisuuden ohjelma 13.3.2024 (klo 12.00-15.20)

Tilaisuuden puheenjohtaja: Yksikön johtaja Helka Luodelahti, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

12.00 Tilaisuuden avaus ja arvioinnin esittely

Johtaja Harri Peltoniemi ja arviointiasiantuntija Tuomas Sarkkinen,
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

12.15 Opetus- ja kulttuuriministeriön tervehdys

Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala, opetus- ja kulttuuriministeriö

12.30 Arvioinnin keskeiset johtopäätökset ja kehittämissuosituks

Professori, emerita Kirsti Karila, Tampereen yliopisto, arviointiryhmän puheenjohtaja
Yliopettaja Meeri Rusi, Turun ammattikorkeakoulu
Koulutuspäällikkö Krister Rantala, Linnasmäen opisto
Lektor Susanne Davidsson, Yrkeshögskolan Novia

Tauko

14.20 Kommenttipuheenvuorot

15.10 Tilaisuuden päätös

Yksikön johtaja Kirsi Hiltunen, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Tilaisuuden avaus

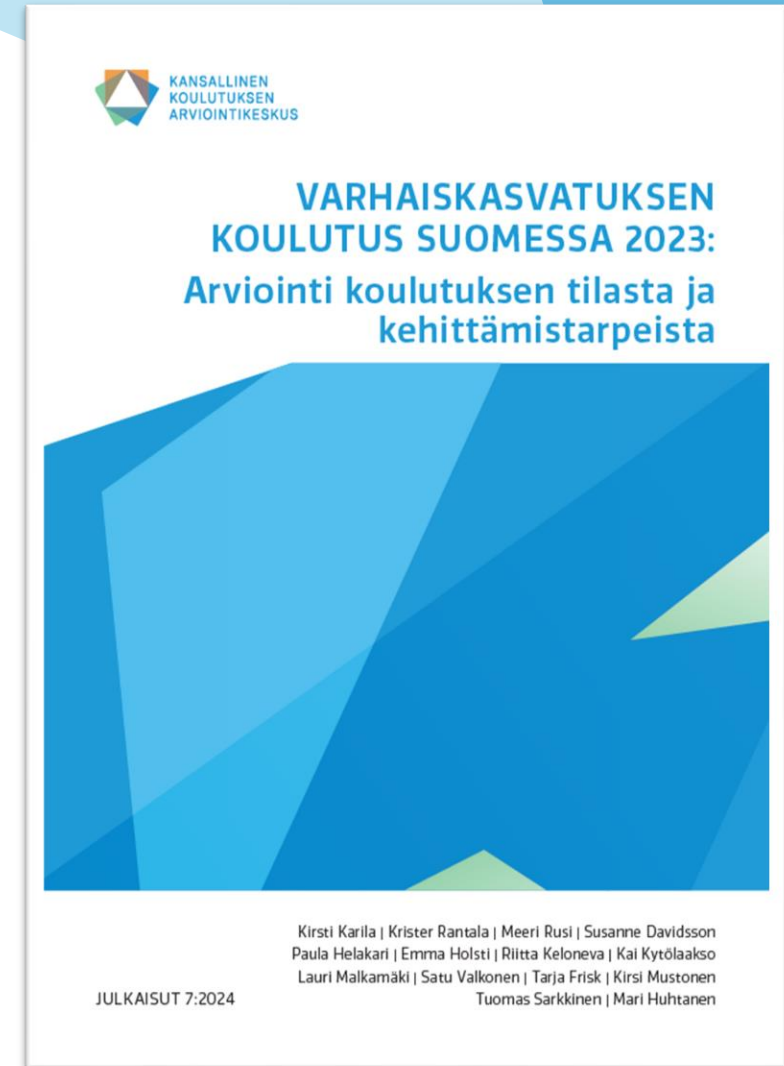
Johtaja Harri Peltoniemi, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Arviointiryhmä

- professori (emerita) Kirsti Karila, Tampereen yliopisto (puheenjohtaja)
- lektor Susanne Davidsson, Yrkeshögskolan Novia
- lehtori Paula Helakari, Koulutuskuntayhtymä OSAO
- edunvalvonnan koordinaattori Emma Holsti, OSKU ry
- varhaiskasvatuspäällikkö Riitta Keloneva, Tornion kaupunki
- varhaiskasvatustoimenjohtaja Kai Kytölaakso, Kokkolan kaupunki
- varhaiskasvatuksen opettajaopiskelija Lauri Malkamäki, SOOL ry
- koulutuspäällikkö Krister Rantala, Linnasmäen opisto
- yliopettaja Meeri Rusi, Turun ammattikorkeakoulu
- yliopistonlehtori Satu Valkonen, Helsingin yliopisto.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus:

- johtava arviointiasiantuntija Tarja Frisk (ammattillinen koulutus)
- arviointiasiantuntija Kirsi Mustonen (korkeakoulutus)
- arviointiasiantuntija Tuomas Sarkkinen (varhaiskasvatus)
- arviointiasiantuntija Mari Huhtanen (metodologinen asiantuntija)



Arvioinnin tehtävä ja arviointiprosessi

Arvioinnin tavoite

Tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen opetus-, johtamis-, kasvatus- ja hoitotehtäviin kelpoisuuden tuottavien koulutusten vahvuuksista ja kehittämistarpeista.

Arvioinnin kohde

Varhaiskasvatuksen tutkintokoulutukset:

Yliopistoissa (n = 7)

Ammattikorkeakouluissa (n = 20)

Ammatillisissa oppilaitoksissa (n = 60)

Snellman-korkeakoulussa

Arviointialueet

Koulutusten tietoperusta

Koulutusten tuottama osaaminen

Tutkintojen koulutuspolut

Koulutusten kehittämisen prosessit

Arviointiaineistot

Tutkintojen opetussuunnitelmat ja toteutussuunnitelmat ja tutkintojen perusteet

Tutkintokohtainen koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen ja Snellman-korkeakoulun itsearviointikysely (n = 127)

Työelämäkysely (n = 157)

Opiskelijatyöpajat

Suunnittelu (kevät 2022), aineistonkeruu ja analysointi (2022-2023), raportointi ja julkaisu (syksy 2023-talvi 2024)



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Opetus- ja kulttuuriministeriön tervehdys

Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala, opetus- ja kulttuuriministeriö



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Arvioinnin keskeiset johtopäätökset ja kehittämissuosituksset

Professori, emerita Kirsti Karila, Tampereen yliopisto, arviointiryhmän
puheenjohtaja

Yliopettaja Meeri Rusi, Turun ammattikorkeakoulu

Koulutuspäällikkö Krister Rantala, Linnasmäen opisto

Lektor Susanne Davidsson, Yrkeshögskolan Novia



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Yliopistokoulutus

professori (emerita) Kirsti Karila, Tampereen yliopisto

Tietoperustan ajantasaisuus, sisällölliset painotukset ja uuden tiedon välittyminen tutkintokoulutusten sisältöihin

- Kasvatustieteellinen tutkimustieto on olennainen osa varhaiskasvatuksen tehtäviin kelpoistavien yliopistoissa toteutettavien korkeakoulututkintojen tietoperustaa. Opinnot sisältävät pedagogiikan ja didaktiikan ohella kasvatustieteellisiä, kasvatustieteellisiä ja kasvatustieteellisiä aineksia. Opetussuunnitelmien tietoperusta on ajantasainen tutkimustiedon ja ajankohtaisten toimintaympäristön muutosten näkökulmasta.
- Keskeisenä lähtökohtana kaikissa yliopistokoulutuksissa on asiantuntijuuden tutkimusperustaisuus. Valtaosa yliopistovastaajista painotti koulutuksen tutkimusperustaisuutta ja tutkimustiedon hyödyntämistä tärkeimpänä keinona varmistaa koulutuksen sisältöjen ajantasaisuus ja niiden vastaaminen osaamistarpeisiin.
- **Varhaiskasvatuksen yliopistokoulutuksen tutkimusperustaisuuden toteutumiseksi tulee turvata riittävät resurssit.** Tutkimusperustaisuus ja tutkimustiedon hyödyntäminen ovat varhaiskasvatuksen yliopistokoulutusten keskiössä. Myös muut varhaiskasvatuksen koulutukset voivat hyödyntää tutkimusta omissa konteksteissaan. Varhaiskasvatuksen yliopistokoulutuksen kehittämisessä tulee varmistaa opettajien tutkijatausta, tutkimustyön tekeminen opetustyön rinnalla ja tohtorikoulutettujen opettajien määrän kasvattaminen.
- Varhaiskasvatusten koulutusten tulee huolehtia siitä, että opiskelijoilla ja koulutuksen sidosryhmillä on pääsy opetussuunnitelmaa täsmentäviin asiakirjoihin ja kirjallisuusluetteluihin ja että niiden relevanssia arvioidaan säännöllisesti.

Osaamisprofiilit ja ammatilliset identiteetit

- Yliopistokoulutuksen vastaajien mielestä tutkinnon osaamistavoitteet on selkeästi määritelty ja kirjattu opetussuunnitelmaan, ja sisältöjen ajantasaisuudesta huolehditaan ennakoinnin ja systemaattisen arvioinnin avulla. Työelämän edustajat tuntevat hyvin yliopistotutkintojen sisältöjä ja ovat niihin pääosin tyytyväisiä.
- Näkemykset yliopistokoulutusten opintojen sisältöjen kehittämiskohteista ja tulevaisuudessa korostuvasta osaamisesta ovat laajoja. Pääosin sisällöt ovat kuitenkin sellaisia, joihin kohdennetaan jo koulutusta.
- **Kasvatustieteen kandidaatin (varhaiskasvatus) koulutuksessa on tärkeää vahvistaa alle kolmevuotiaiden pedagogiikan, esiopetuksen, inklusion ja kielikasvatuksen sisältöjä.** Kielitietoisuuden ja inklusion ei kuitenkaan tule lähteä eriytymään kurssikohtaiseksi erillisosaamiseksi, vaan rakentua osana koko tutkinnon aikana muodostuvaa varhaiskasvatusosaamista.
- **Kasvatustieteen maisterin (varhaiskasvatus) koulutuksessa on tärkeää jatkaa kasvatusyhteisöjen ja varhaiskasvatuksen johtamiseen liittyvien sisältöjen vahvistamista.** Johtamiskoulutuksen on tärkeää painottaa pedagogiseen johtamiseen ja huomioida tasapainoisesti nykyiseen päiväkodin johtajan työhön kuuluvat muut johtamisen näkökulmat.
- **Kasvatustieteen maisterin (erityispedagogiikka) koulutuksessa ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kelpoisuuden tuottavissa opintokokonaisuuksissa on tärkeää varmistaa, että opintojen sisällöt tukevat konsultatiivisen osaamisen ja moniammatillisen osaamisen teemoja.** Laaja-alaisen koulutuksen opetussuunnitelmatyössä ja opetuksessa on tärkeää varmistaa riittävät varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön kohdentuvat sisällöt.

Harjoittelut ja osaamistavoitteiden saavuttamista haastavat tekijät

- Kaikkien koulutusten yliopistovastauksissa korostettiin harjoitteluiden merkitystä opiskelijan opinnoille, ammatti-identiteetin kehittymiselle ja oppimiselle. Harjoittelujen toteuttamista vaikeuttaa varhaiskasvatuksen kentällä vallitseva työvoimapula ja varhaiskasvatuksen henkilöstön vaikeutunut työtilanne.
- Keskeisenä osaamistavoitteiden saavuttamisen haasteena on opiskelijoiden kasvaneen tuen ja henkilökohtaisen ohjauksen tarve. Toinen kaikkien yliopistokoulutusten esiin nostama haaste on opiskelijoiden erilaisten elämäntilanteiden ja opintojen yhteensovittaminen. Kasvatustieteen kandidaatin (varhaiskasvatus) tutkinnon yliopistovastaajat painottivat opiskelijamäärän kasvun vaikutusta.
- **Yliopistojen tulee suunnata riittävästi yliopiston opettajien työaika harjoittelun ohjaukseen ja järjestää työelämässä toimiville harjoittelun ohjaajille ohjauskoulutusta.** Koulutuksen järjestäjien ja työelämän tulee yhdessä miettiä ratkaisuja, joilla varmistetaan laadukas harjoitteluympäristö kaikille opiskelijoille.
- **Opiskelijoiden tarvitseman tuen riittävyys tulee varmistaa varhaiskasvatuksen yliopistokoulutuksissa.** Tuen tarpeeseen tulee vastata opiskelijoiden hyvinvointia tukevin keinoin, vahvistamalla koko yliopiston ja eri toimijoiden antamaa opintojen ohjausta.
- **Varhaiskasvatuksen koulutuksen toteuttamiseen tulee varmistaa riittävät ja pitkälle ennakoitavat resurssit.** Opetuksen ja ohjauksen resurssit, koulutuksille asetettujen tavoitteiden kasvaminen ja opiskelijoiden määrän lisääminen haastavat koulutusten toteuttamista. Riittävä rahoitus on elinehto sille, että koulutukselle asetetut tavoitteet voivat toteutua ja että koulutusta voidaan kehittää systemaattisesti.



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kommentteja ja kysymyksiä

5 minuuttia



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammattikorkeakoulutus

Yliopettaja Meeri Rusi, Turun ammattikorkeakoulu

Tutkinnon tietoperusta ja opetussuunnitelmat

- Sosionomikoulutuksen tietoperusta on sosiaali-, yhteiskunta- ja kasvatustieteissä. Opetussuunnitelmat ovat osaamisperustaisia. Varhaiskasvatukseen profiloivien opintojen osaamistavoitteet ja varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisprofiili rakentuvat kompetenssien ja ydinosaamisen kautta.
- **Arvioinnin ajankohtana varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuva oli vielä epäselvä, mikä heijastui myös koulutukseen.** Ammattikorkeakoulujen on päivitettävä ja selkeytettävä sosionomi (AMK) -tutkintoon johtavat opetussuunnitelmat ja niitä täydentävät toteutussuunnitelmat vastaamaan uudistuneen ammattirakenteen mukaisesti varhaiskasvatuksen sosionomin ydinosaamista.
- **Ammattikorkeakoulujen yhteistyössä laatimilla ja SOAMK-verkostossa vuonna 2023 vahvistetuilla osaamisen kuvauksilla (kompetenssit) on keskeinen asema ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmatyössä.** Arviointiryhmä pitää tärkeänä, että ammattikorkeakoulut arvioivat osana laatutyötään laadittujen kompetenssien toteutumista.
- **Ammattikorkeakoulujen tulee vahvistaa tiedottamista työelämässä toimiville varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuteen johtavan sosionomi (AMK) -tutkinnon tuottamasta osaamisesta.**

Osaamisprofiilit ja opiskelijoiden ammatillisen identiteetin kehittyminen

- Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamistavoitteet kohdentuvat ops-analyysin perusteella lapsiryhmän kasvatus- ja opetustehtäviin, varhaiskasvatuksen palveluohjaukseen ja perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön, ennaltaehkäisevään työhön ja syrjäytymisen ehkäisyyn, monialaiseen yhteistyöhön, yhteisöllisen toimintakulttuurin edistämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden vahvistamiseen.
- Opiskelijoiden mielestä koulutuksen vahvuutena on ihmislähtöisyys ja ihmisten kohtaaminen.
- **Sosionomi (AMK) -tutkintoon sisältyvää varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opintokokonaisuutta tulee sisällöllisesti kehittää lasten ja perheiden tarpeiden, muuttuvien yhteiskunnallisten ja työelämän tarpeiden sekä varhaiskasvatuksen muuttuvan ammattirakenteen mukaisesti.**
- **Varhaiskasvatuksen opiskelijoiden ammatillisen identiteetin kehittymistä tukisi se, että varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan 60 opintopisteen opintojen valinta olisi mahdollista tehdä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sosionomi (AMK) -opintoja.**

Harjoittelut

- Tutkintoon sisältyvä varhaiskasvatuksen ohjattu harjoittelu mahdollistaa opiskelijoille teorian ja käytännön yhdistämisen ja opitun soveltamisen sekä tarjoaa heille työelämäkokemuksia ja vastuunottoa. Harjoittelu tukee opiskelijan ammatillista ja persoonallista kasvua ja ammatti-identiteetin kehittymistä.
 - Ammattikorkeakouluvastaajista puolet kuitenkin arvioi, että opettajilla ei ole riittävästi aikaa perehdyttää varhaiskasvatuksen työpaikkaohjaajia tehtävänsä.
-
- **Ammattikorkeakoulujen tulee suunnata riittävästi varhaiskasvatuksen opetus- ja ohjaushenkilöstön työaika harjoittelun ohjaukseen ja järjestää työelämässä toimiville harjoittelun ohjaajille ohjauskoulutusta.**
 - **Ammattikorkeakoulujen on informoitava nykyistä selkeämmin ja riittävän varhaisessa vaiheessa harjoittelupaikkoja ja harjoittelun ohjaajia opiskelijoiden tulevista harjoittelujaksoista ja laajemminkin koko harjoitteluprosessin sisältämistä osa-alueista, kuten harjoittelun tavoitteet, sisällöt, ohjaus ja arviointi.**

Koulutuksen kehittäminen ja työelämäyhteistyö

- Sosionomi (AMK) -tutkinnon sisällöissä ennakoitaan varhaiskasvatuksen tulevaisuuden osaamistarpeita. Tietolähteinä ovat työelämäyhteistyöstä ja TKI-hankkeista saatava tieto, alan tutkimus sekä SOAMK- ja Varhaiskasvatuksen AMK -verkoston kautta saatava tieto.
- Ammattikorkeakoulujen mukaan keskeisimmät koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät yhteistyömuodot työelämän kanssa liittyvät opiskelijoiden harjoitteluun, opetussuunnitelmatyöhön ja opintojaksojen toteuttamiseen.
- **Ammattikorkeakoulun tarjoaman varhaiskasvatuksen koulutuksen ja työelämän välisiä yhteistyömuotoja on tärkeä edelleen monipuolistaa.** Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvan selkiyttämistä tulee jatkaa työelämän kanssa osana ammattikorkeakoulun alueellista yhteistyötä.
- **Työelämän toiveena on lisätä varhaiskasvatuksen koulutusta toteuttavien ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävää kehittämis- ja hanketyötä.**
- **Ammattikorkeakoulujen tulee lisätä työelämälle kohdennettavaa tiedottamista varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuden tuottavasta koulutuksesta ja sen sisällöistä sekä opintojen erilaisista suoritusmahdollisuuksista, mukaan lukien joustavat koulutuspolut.**



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kommentteja ja kysymyksiä

5 minuuttia



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillinen koulutus

Koulutuspäällikkö Krister Rantala, Linnasmäen opisto

Tutkinnon perusteet ja tutkintokoulutusten tuottama osaaminen

- Arvioinnin perusteella kaikissa varhaiskasvatuksen tehtäviin kelpoistavien tutkintojen perusteiden sisällöissä on edellytykset laadukkaan varhaiskasvatusosaamisen saavuttamiseen. Koulutuksen järjestäjien kyselyvastausten mukaan keskeiset sisällöt ovat selkeästi kuvattuina tutkinnon perusteissa, ja tietoperusta on selkeästi löydettävissä tutkinnon perusteista.
- Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen -tutkinnon osan tavoitteet ja sisällöt ovat tutkinnon perusteiden tarkastelun ja koulutuksen järjestäjien kyselyvastausten mukaan monipuoliset ja laajat. Tutkinnon osan laajuus luo kuitenkin koulutuksen järjestäjien mukaan haasteita koulutuksen toteutukselle, osaamistavoitteiden saavuttamiselle ja osaamisen arvioinnille. Varhaiskasvatusosaamisen ja varhaiskasvatuksellisen ammatti-identiteetin saavuttaminen yhdellä tutkinnon osalla on haastava tavoite.
- **Koulutuksen järjestäjien on tärkeää tunnistaa kaikkien ammatillisten tutkintojen osien merkitys opiskelijan varhaiskasvatusosaamisen muodostumiselle.** Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen -tutkinnon osan varhaiskasvatusosaamisen tavoitteet ovat laajat ja varhaiskasvatuksellisen ammatti-identiteetin saavuttaminen yhden tutkinnon osan suorittamisella on haastava tavoite.
- **Varhaiskasvatuksen ammatillisten tutkintojen ja osaamisalojen muodostamisen periaatteiden, opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen ja opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksien tulee tukea osaamistavoitteiden saavuttamista ja varhaiskasvatuksellisen ammatti-identiteetin kehittymistä.**

Osaamistavoitteiden saavuttaminen

- Henkilökohtaista ohjausta ja työelämässä oppimista on koulutuksen järjestäjien mukaan riittävästi osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.
- Lähiopetuksen määrän riittävyyden arviot osaamistavoitteiden saavuttamisen näkökulmista vaihtelivat.
- Merkittävimmät osaamistavoitteiden haasteet liittyvät koulutuksen järjestäjien mukaan opiskelijoiden jaksamisen-, elämänhallinnan-, mielenterveyden ja oppimisen vaikeuksiin. Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon järjestäjien mukana lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen –tutkinnon osan laajuus ja pirstaleisuus haastaa osaamistavoitteiden saavuttamista.

- **Koulutuksen järjestäjien tulee varmistaa, että osaamisen osoittamisen ja arvioinnin prosessit toteutuvat vaadittavassa laajuudessaan eri tutkinnon osissa.** Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen -tutkinnon osassa tulee olla riittävästi aikaa työelämässä oppimiselle, jotta opiskelijan osaamiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida.
- **Koulutuksen järjestäjien tulee varmistaa, että ammatillisen koulutuksen toteuttamismuodot sisältävät riittävästi ja oikea-aikaisesti lähiopetusta, henkilökohtaista ohjausta sekä ohjausta työelämässä oppimiseen.** Toteuttamismuotoja tulee arvioida säännöllisesti ja varmistaa tutkintojen osaamistavoitteiden toteutuminen.
- **Opiskelijoiden hyvinvointi, tuki ja opiskelukyky tulee varmistaa ammatillisessa koulutuksessa.**

Työelämässä oppiminen ja koulutusten kehittäminen

- Työelämässä oppimisen sisällöt tukevat koulutuksen järjestäjien mukaan osaamistavoitteiden saavuttamista ja työelämässä oppimisen määrä on sopiva.
- Vain neljännes kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon järjestäjistä ja sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnon järjestäjistä arvioi, että työpaikkaohjaajilla on riittävästi aikaa ohjata opiskelijoita työelämässä oppimisen aikana. Työpaikalla on oltava edellytykset toimia oppimisympäristönä.
- Työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen riittävydessä on koulutuksen järjestäjien mukaan vaihtelua. Samaten opettajien resurssit työpaikkaohjaajien perehdyttämiseen vaihtelevat.
- Varhaiskasvatuksen ammatillista koulutusta kehitettäessä on tärkeää huomioida työelämän tilanne. Ammatillista koulutusta linjaavien ohjausmekanismien tulee omalta osaltaan tukea varhaiskasvatusalan kestävien koulutuksellisten ratkaisujen vahvistumista.
- Työelämäkyselyn vastaajien mukaan työelämässä oppimisen keskeisinä haasteina ovat työelämässä oppimisen tavoitteiden, sisältöjen, kriteerien ja osaamisen arvioinnin epäselvyydet.
- **Työelämässä tapahtuvan oppimisen tulee tukea tutkinnon osaamistavoitteiden saavuttamista ja opiskelijoiden ammatti-identiteetin kehittymistä.** Varhaiskasvatuksen koulutuksen järjestäjien tulee huolehtia siitä, että opiskelijat saavat riittävää ohjausta kaikissa tilanteissa.
- **Koulutuksen ohjausjärjestelmän tasolla tulee varmistaa, että varhaiskasvatuksen ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on edellytykset laadukkaiden koulutusprosessien toteuttamiseen ja että he sitoutuvat kehittämiseen.**



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kommentteja ja kysymyksiä

5 minuuttia



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Snellman-korkeakoulu

professori (emerita) Kirsti Karila, Tampereen yliopisto

Johtopäätökset ja suositukset 1/2

- Varhaiskasvattajakoulutuksen opetussuunnitelma on steinerpedagogisesta näkökulmasta looginen ja koulutuksen sisällöt ovat selkeästi varhaiskasvatukseen keskittyviä. Koulutus muodostuu tiedollisista, taiteellisista ja käytännöllisistä opinnoista.
 - Steinerpedagogisen varhaiskasvattajan opintojen vahvuutena on prosessimaisuus, jota tulee edelleen vahvistaa.
-
- **Opetussuunnitelmaan tulee sisällyttää nyt käytetyn kirjallisuuden ohella ajankohtaista tutkimusperustaista kirjallisuutta.** Koulutuksen sisällöissä tulee huomioida lähitulevaisuuden ennakoituihin osaamistarpeisiin, kuten monikulttuurisuuteen, kielitietoisuuteen, erityis- ja kriisipedagogiseen liittyvän osaamisen riittävä käsittely.
 - **Arviointiryhmä suosittelee, että Snellman-korkeakoulu selvittää tutkimusmenetelmäopintojen ja tutkielman ohjauksen riittävyttä, toteutustapoja ja ajoitusta koulutuskokonaisuudessa ja tekee tarvittavat jatkotoimenpiteet tutkimusmenetelmäopintojen kehittämiseksi**

Johtopäätökset ja suositukset 2/2

- Harjoittelu toteutuu koko koulutuksen tavoin steinerpedagogisessa varhaiskasvatusympäristössä. Sitä suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään yhteistyössä steinerpäiväkotien kanssa. Harjoittelu ajoittuu koko koulutuksen ajalle ja se toteutuu tasaisin välein.
- **Yhteistyötä muiden varhaiskasvatuksen tutkintokoulutusten kanssa tulee lisätä. Tämä luo edellytyksiä myös opiskelijoiden yhteistyötaitojen kehittämiseen muiden varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa.**
- **Koulutuksen opettajien tutkimusosaamista tulee vahvistaa. Tämä tukee sekä opinnäytetöiden ohjausta että uuden tutkimusperustaisen tiedon hyödyntämistä koulutusprosesseissa.**
- **Arviointiryhmä näkee tärkeäksi, että steinerpedagogisten varhaiskasvattajien opintojen asema varhaiskasvatuksen koulutusten kokonaisuudessa ratkaistaan.**



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kommentteja ja kysymyksiä

5 minuuttia



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Tauko



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Koulutuspolut, koulutusten yhteistyö ja tulevaisuuden näkymät

professori (emerita) Kirsti Karila, Tampereen yliopisto

Koulutuspolut

- Kaikki koulutussektorit kehittävät aktiivisesti varhaiskasvatuksen koulutuksien joustavuutta ja monipuolisia toteutusmuotoja. Koulutusten vahvuuksia ovat mm. joustavuus opintojen aloituksessa, henkilökohtaistaminen, monipuolisten suoritustapojen (mm. verkkototeutus) tarjonnan kehittäminen sekä tuki ja opinto-ohjaus opintojen etenemisen varmistamiseksi.
 - Merkittävä haaste joustavien koulutuspolkujen järjestämisessä on työssä käyvien opiskelijoiden työn ja opintojen yhdistäminen. Työelämän vastauksissa korostui toive opiskelusta työn ohella, samoin esille nostettiin varhaiskasvatuksen arjen tuntemuksen lisääminen muun muassa harjoittelua lisäämällä.
 - Osalla opiskelijoista on haasteita opinnoissaan, erityisesti ammatillisesta koulutuksesta korkea-asteen koulutukseen siirtyvien opiskelijoiden opiskelutaidoissa. Akateemisten taitojen vahventaminen ja varmistaminen korkeakouluopinnoissa nähdään tärkeänä kehittämiskohteena.
- **Joustavien koulutuspolkujen rakentamista varhaiskasvatuksen koulutuksiin tulee edelleen jatkaa.** Kaikissa koulutuspoluissa tulee varmistaa koulutuksen laatu ja eri koulutusasteiden tutkintojen osaamistavoitteiden toteutuminen.

Koulutusten välinen yhteistyö

- Varhaiskasvatuksen koulutuksia kehitetään koulutusyksiköiden sisäisen kehittämisen ohella monenlaisissa verkostoissa, sekä kansallisesti että alueellisesti.
- Koulutusasteiden välisessä yhteistyössä tulee suunnata resursseja erityisesti alueellisen yhteistyön vahvistamiseen. On tärkeää kehittää sellaisia yhteistyön muotoja, jotka tavoittavat aiempaa suuremman osan työelämän toimijoista.
- Arviot nykyisen yhteistyön riittävydestä ovat jossain määrin jakautuneita, mutta koulutusten kehittämisen jatkaminen yhteistyössä nähdään kaikkien mielestä tärkeänä. Yhteistyön painotukset vaihtelevat sektoreittain, mutta liittyvät muun muassa väyläopintojen ja joustavien polkujen kehittämiseen sekä oman että muiden koulutusten tuottaman osaamisen tunnistamiseen.
- **Koulutusten ja työelämän välistä yhteistyötä on tarpeellista kehittää ja laajentaa.** Arviointiaineiston perusteella työelämän ja koulutusten yhteistyön haasteena on se, että vain osa työelämän toimijoista tekee yhteistyötä koulutusten kanssa.
- **Varhaiskasvatuksen ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistokoulutuksen keskinäistä yhteistyötä tulee vahvistaa.** Koulutusasteiden välisessä yhteistyössä tulee suunnata resursseja erityisesti alueellisen yhteistyön vahvistamiseen.

Tulevaisuuden osaamis- ja kehittämistarpeet varhaiskasvatuksen työtehtävissä

- Kaikki arviointiin osallistuneet koulutusorganisaatiot arvioivat samankaltaisten teemojen korostuvan lähitulevaisuudessa varhaiskasvatuksen työtehtävissä. Inklusioon liittyvä osaaminen nimettiin yhdeksi keskeiseksi lähitulevaisuudessa korostuvaksi teemaksi.
 - Toinen kaikkien nimeämä teema oli moniammatillinen osaaminen ja yhteistyö sekä perheiden kanssa tehtävä yhteistyö. Kaikki koulutukset painottivat niin lasten kuin henkilöstön kanssa tarvittavien vuorovaikutustaitojen merkitystä.
 - Työelämän näkemykset tulevaisuudessa korostuvasta ammattinimikekohtaisesta osaamisesta ovat laajoja ja näyttäytyvät monin paikoin päällekkäisinä. Kaikki koulutusorganisaatiot nimesivät tärkeäksi kehittämistarpeeksi koulutusten tuottaman osaamisen ja koulutusten keskinäisten sisältöjen selkeyttämisen.
- **Kaikkien koulutusten sisällöissä on tärkeää entistä paremmin huomioida moniammatillisuuden ja ammatillisen vuorovaikutukseen liittyvät teemat.**
 - **Varhaiskasvatuksen koulutusten sisältöjen ja ammattiryhmien tehtäväkuvien selkeyttämistä tulee jatkaa yhteistyössä ohjausjärjestelmän, korkeakoulujen, koulutusten järjestäjien ja työelämän kanssa.**



Varhaiskasvatuksen koulutuksille yhteiset johtopäätökset ja kehittämissuosituksset

Professori, emerita Kirsti Karila, Tampereen yliopisto
Lektor Susanne Davidsson, Yrkeshögskolan Novia

- Varhaiskasvatuksen koulutussektoreita yhdistää varhaiskasvatuksen muuttunut ammattirakenne ja tarve kirkastaa tutkintojen osaamisprofiileja ja opetussisältöjä.
- Samaan aikaan varhaiskasvatuksen eri ammattiryhmien osaamisen kehittämisen tarpeisiin kohdistuu osittain päällekkäisiä toiveita sekä koulutuksen että työelämän edustajilta.
- Jokaisen koulutuksen on tärkeää kehittää koulutuksen sisältöjä niin, että sisällöt tukevat kunkin tutkinnon selkeän osaamisprofiilin muodostumista.

1. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tulee yhdessä jatkaa varhaiskasvatuksen tutkintojen osaamisprofiilien kirkastamista ja opetuksen sisältöjen kehittämistä.

1. Anordnarna av yrkesutbildning, yrkeshögskolorna och universiteten bör tillsammans fortsätta att förtydliga kompetensprofilerna för examina inom småbarnspedagogiken och utveckla innehållet i undervisningen.



- Kaikilla koulutusasteilla on muodostunut koulutuksen toteuttamisen käytäntöjä, joissa lähiopetuksena toteutuvaa kasvokkaista vuorovaikutusta, palautetta ja ohjausta ei ole aina riittävästi saatavilla.
- Kaikilla koulutussektoreilla on omat painotuksensa harjoitteluille ja työelämässä oppimiselle osana koulutuksen järjestämistä.
- Varhaiskasvatuksen ammattitaito toteutuu käytännöllisenä osaamisena, mutta vaatii tuekseen riittävää teoreettista osaamista kaikilta varhaiskasvatuksen ammattilaisilta.

2. Varhaiskasvatuksen koulutusten toteutuksen tulee tapahtua koulutukselle asetetut tavoitteet ja laatuvaatimukset huomioon ottavalla tavalla.

2. Utbildningarna inom småbarnspedagogiken bör genomföras på ett sätt som beaktar de mål och kvalitetskrav som ställts upp för utbildningen.



- Työelämässä oppimisella ja harjoittelulla on varhaiskasvatuksen alalla keskeinen merkitys. Varhaiskasvatuksen työkenttä muodostaa kuitenkin arvioinnin perusteella haasteellisen ympäristön harjoittelun ja työssäoppimisen toteuttamiselle.
- Työelämän tilanne vaikeuttaa opiskelijoiden ammatti-identiteetin rakentumista harjoittelun tai työelämässä oppimisen aikana, ja näillä kokemuksilla on suuri merkitys varhaiskasvatusalalla pysymisen kannalta.
- Alan veto- ja pitovoiman parantaminen ja työolojen kehittäminen ovat olennaisia tavoitteita alan koulutusten laadun ja houkuttelevuuden varmistamiseksi.

3. Varhaiskasvatuksessa tapahtuvan työelämässä oppimisen ja harjoittelujen tulee tukea tutkinnon osaamistavoitteiden saavuttamista ja opiskelijoiden ammatti-identiteetin kehittymistä.

3. Lärande och praktik i arbetslivet som genomförs inom småbarnspedagogiken bör bättre stöda uppnåendet av kompetensmålen för examen och utvecklingen av de studerandes yrkesidentitet.



- Arviointiaineistossa nousi esille sekä ammatillisen koulutuksen että korkeakoulujen varhaiskasvatuksen opiskelijoiden lisääntyneet haasteet hyvinvoinnissa sekä lisääntyneet tuen tarpeet.
- Opiskelijoiden hyvinvointia ja opintojen etenemistä haastaa opintojen ja muun elämän, erityisesti työn ja opintojen, yhteensovittaminen.
- Opiskelijoiden hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää toimenpiteitä poliittisilta päättäjiltä, koulutuksilta ja koulutusten rahoittajilta.

4. Opiskelijoiden hyvinvointi, tuki ja opiskelukyky tulee varmistaa ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa.

4. De studerandes välbefinnande, stöd och studieförmåga bör säkerställas inom yrkesutbildningen och högskolorna.





KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kiitos/Tack!

Kommentteja ja kysymyksiä

5 minuuttia



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

**Tauko, jonka jälkeen
jatketaan
kommenttipuheenvuoroilla.**

**Tilaisuuden tallennus
päättyy tähän.**



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Opetus- ja kulttuuriministeriön puheenvuoro

Opetusneuvos Kirsi Alila, opetus- ja kulttuuriministeriö



OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Varhaiskasvatuksen koulutusten arviointi –seminaari / Karvi

Ministeriön kommenttipuheenvuoro

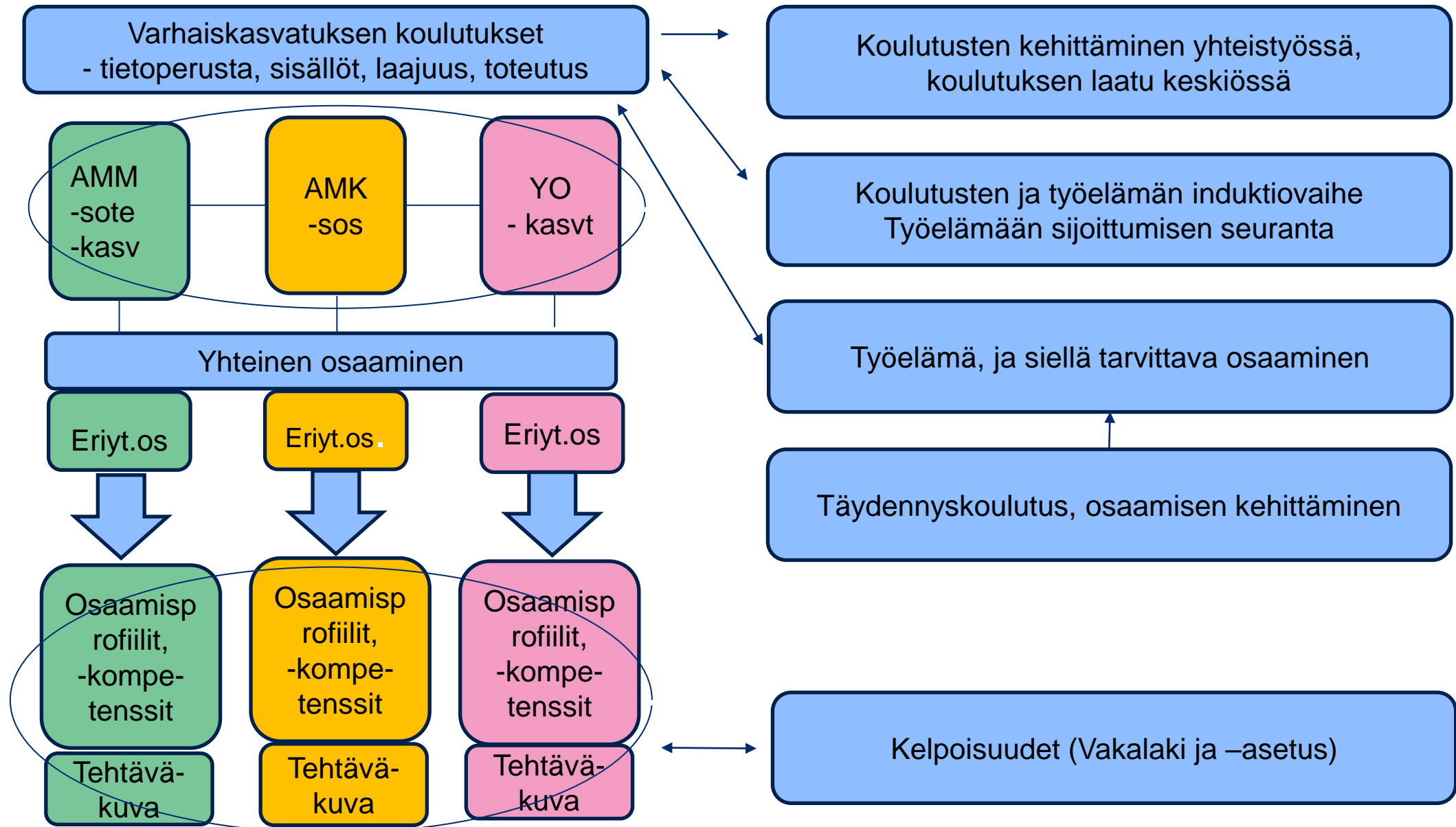
13.3.2024

Kirsi Alila, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

Näkökulmia koulutusten arviointiin

- **Arvioinnin toteutuksen** rakenne, arvioinnin alueet (tietoperusta ja sen ajantasaisuus, tuotettu osaaminen, joustavat koulutuspolut, tutkintokoulutusten kehittämisen prosessit)(tutkintojen sisältö, toteutuksen käytännöt) ja osalliset (koulutukset, työelämä, opiskelijat)
- **Erinomainen, kattava ja tarpeellinen raportti** perusteltuine kehittämissuosituksineen => antaa kehittämiseen vahvan perustan koulutustahoittain, koulutusten sisäiseen ja väliseen yhteistyöhön + työelämän + opiskelijoiden kanssa, kansalliseen ja poliittiseen ohjaukseen.
- **Koulutuksen laatu keskiössä** yleisesti ja kansallisessa ohjauksessa => tavoitteet, sisällöt, toteutuksen käytännöt (lähiopetus, harjoittelut, ohjaus, palaute), ammatillinen osaaminen, teoreettinen tieto (suositus 2, sivu 6, 212)
- **VKF II (OKM 2024:7):** yhteisiä linjauksia
 - Yhteistyö ja verkostoituminen / Tutkimuspohjaisuus, koulutustutkimus /Joustavat koulutuspolut / Johtamisosaaminen / Ruotsinkielinen koulutus
- **Jatkoaskeleet** (koulutusten arvioinnin jatkuvuus, kunkin tahon toimet ja vastuut tarttua kehittämistoimiin, OKF, VKF:n jatko?, koulutusten kehittämisen pitkäjänteisyys, ennakoitavuus ja resurssit, kv-tarkastelu)

Varhaiskasvatuksen, koulutuspolitiikan ja yhteiskunnallinen toimintaympäristö, dynaamisuus





Kiitos!

kirsi.alila@gov.fi



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Opetushallituksen puheenvuoro

Opetusneuvos Sanna Penttinen, Opetushallitus



OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

VARHAISKASVATUKSEN KOULUTUSTEN ARVIOINTI

- Ammatillinen koulutus, kommenttipuheenvuoro

13.3.2024

Sanna Penttinen, Opetushallitus



Huomioita keskeisistä tuloksista

- Työelämässä tarvitaan lisää perustietoa ammatillisen koulutuksen ja tutkintojen perusteiden sisällöistä ja muutoksista.
- Työpaikalla tapahtuvan oppimisen merkitys korostuu osaamistavoitteiden saavuttamisessa – Edellyttää kuitenkin työtehtävässä vaadittavan tietopohjan ja teoreettisen tiedon hallintaa ja yksilöllistä ohjausta sekä opetushenkilöstön että työpaikkaohjaajan toimesta. Ohjauksen ja tiedonvaihdon tulee toimia kaikkien kolmen osapuolten välillä ja kesken. Jotta tällainen kokonaisuus toimisi, koulutuksen järjestäjien ja työelämän yhteistyöhön kannattaa panostaa. Opettajien rooli on tässä keskeinen.
- Ammattitaidon osoittaminen - näyttöjen suorittamisympäristö (arviointi) – missä näyttö annetaan keskeistä ammatillisessa koulutuksessa. Asian tärkeys tulee esiin raportin lopussa kehittämissuosituksissa.
- Mahdollisuus ammatti-identiteetin rakentumiseen jo koulutuksen aikana – moninaiset vaikutukset
- Perustutkinnon järjestäjät nimesivät yhdeksi merkittävimmiksi haasteiksi opiskelijoiden oppimisen, mielenterveyden ja elämänhallinnan haasteet. Koska kyseessä ovat SORA-tutkinnot (alalle soveltumattomuus), tieto on huolestuttava. Tämänkin vuoksi on tärkeää huolehtia alan vetovoimasta opiskelijoiden keskuudessa.

Tutkinnon perusteiden uudistamistarpeet

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi>

- Tutkinnon tuoma osaaminen muodostuu sekä pakollisista että valinnaisista tutkinnon osista. Arvioinnissa on keskitytty paljon yhteen tutkintojen yhteiseen pakolliseen tutkinnon osaan, Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen, 40 osp. Osin perusteltua, mutta jääkö tutkintojen erilaiset osaamisprofiilit pimentoon? Toisaalta tutkintojen yhteisestä pakollisesta tutkinnon osasta johtunee myös erilaiset haasteet eri tutkinnoissa, joita arvioinnissakin nousi esille.
- Nykyisiin tutkinnon perusteisiin kaivattiin lisää sisältöjä lasten tuen ja erityistarpeiden tunnistamiseen ja tuen tarpeisiin vastaamiseen ja pedagogiseen toimintaan -> Uudistetuissa tutkinnon perusteissa, voimaan 1.8.2024 yhteiseen pakollisessa tutkinnon osaan on lisätty mm. varhaiskasvatuksen tuen toteuttamisen kokonaisuus. Lisäksi lapsen osallisuus ja pedagoginen toiminta sisältyy uudistettuun yhteiseen tutkinnon osaan. Lisäksi KASO PT:ssä on valinnaisena tutkinnon osana Tukea tarvitsevien ohjaaminen, jonka suoritti 1109 opiskelijaa vuonna 2023. Tutkinnon osan on suorittanut myös joitain SOTE PT:n opiskelijoita. Lisäksi KASO PT:ssä on laaja pakollinen tutkinnon osa varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan.
- Uudistettuihin tutkintoihin on lisätty valinnaisuutta, joka mahdollistaa sisällyttää varhaiskasvatuksen kannalta syventävää osaamista tutkintoihin. Lisäksi uudistetut tutkinnon rakenteet mahdollistavat yhä enemmän ristiin valintaa valinnaisten tutkinnon osien osalta. Esimerkiksi kasvatus- ja ohjausalan AT:ssa on monikulttuurisuuteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä valinnaisia tutkinnon osia.



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (Arene) puheenvuoro

Toiminnanjohtaja Ida Mielityinen, Arene ry.



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Suomen yliopistojen rehtorineuvoston (UNIFI) puheenvuoro

Koulutusvararehtori, varhaiskasvatuksen professori Marja-Leena Laakso,
Jyväskylän yliopisto



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Työelämän puheenvuoro

Varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimus, Tampereen kaupunki

TAMPERE.
FINLAND

Varhaiskasvatuksen koulutuksen arviointi –seminaari 13.3.2024 Työelämän puheenvuoro

Elli Rasimus
Varhaiskasvatusjohtaja, Tampere

Varhaiskasvatuksen ehdoton vahvuus on moniammatillinen tiimityö ja osaava henkilöstö

- Selkeät perustehtäväkuvaukset, roolit ja vastuut
- Osaamisvalmiudet, kyvykkyys
- Ymmärryksen yhteisestä tehtävästä, vastuusta ja työn merkityksestä



Kuva: Tampereen kaupunki / Laura Hoppo

Varhaiskasvatuksen merkittävimmät haasteet

- Alan veto- ja pitovoima
- Henkilöstön saatavuusongelmat - osaamisvaje
- Henkilöstörakennemuutos vuoteen 2030 mennessä
- ”Perinteisen” tiimirakenteen muutokset
- Uusi tehtävä varhaiskasvatuksen sosionomi – uusi tiimirakenne
- Toimintakulttuuri muutoksessa – edellyttää uudenlaista tiimien johtamista ja johtamisosaamista



Kuva: Tampereen kaupunki / Laura Hoppo

Huomioita alan koulutuksen ja työelämän veto- ja pitovoima lisäämiseksi

- Varhaiskasvatuksen positiivisemmän imagon vahvistaminen
- Alan koulutuspaikkojen lisääminen
- Tiivis yhteistyö palvelun järjestäjien/työelämän ja alan koulutus-tahojen/oppilaitosten välillä
- Perustehtävien kirkastaminen – vahva, moniosaajien tiimityö
- Uransa aloittelevien tukeminen (työssä oppiminen)
- Perehdytys ja mentorointi
- Parityöskentelymallit
- Vertaistuki: päiväkodin eri foorumit
- Ammatilliset vertaisryhmät – pedagoginen keskustelu
- Täydennyskoulutukset – mahdollistaa jatkuva ammatillinen kehittyminen
- Urakehitysmahdollisuudet
- Johtaminen



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Tilaisuuden päätös

Yksikön johtaja Kirsi Hiltunen, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Kiitoksia kaikille!

Tilaisuus on päättynyt



KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS